

FAKTA OCH MYTER OM SVERIGES INTERNATIONELLA BISTÅND

VÅRT VERKTYG FÖR FATTIGDOMSBEKÄMPNING, FRED OCH
MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Sveriges internationella bistånd är ett av våra viktigaste verktyg i flera globala ödesfrågor, som fattigdomsbekämpning, jämlikhet, jämställdhet, demokratisk utveckling, klimat och miljö och konflikter. Sveriges bistånd är avgörande för miljontals människor. Det kan innebära skillnaden mellan liv och död, utbildning och fattigdom, frihet och våld.

Pandemin har lett till ökad hunger och fattigdom och tagit jämställdheten bakåt flera decennier. Klimatkrisen påverkar människors vardag här och nu och antalet konflikter ökar. Demokratien och de mänskliga rättigheterna är starkt hotade på flera platser i världen.

Bistånd behövs mer än någonsin och vi kan inte lösa dessa utmaningar utan internationellt samarbete. Rika länder har ett särskilt ansvar att bidra. Sverige ger sedan flera decennier tillbaka en procent av vår brutonationalinkomst i bistånd – för att bidra till en bättre värld för alla. Det ger marginaliserade människor och grupper möjlighet att förändra sin situation.

Humanitärt bistånd

Det humanitära biståndets mål är att rädda liv, lindra nöd och skydda mänsklig värdighet. Det utgår från ett rättsligt ramverk som finns uttryckt i den internationella humanitära rätten och de humanitära principerna om humanitet, neutralitet, opartiskhet och oberoende.

Internationellt utvecklingssamarbete

Det internationella utvecklingssamarbetets mål är att bidra till att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Det är ett långsiktigt arbete som kräver en analys av grundorsaker till att människors rättigheter inte respekteras och ett stöd till de krafter som arbetar för att förändra och förbättra situationen i sitt samhälle.

Båda behövs!

Både akuta humanitära insatser och långsiktigt utvecklingssamarbete behövs. De hänger ihop och i bästa fall förstärker de varandra. Långsiktigt utvecklingssamarbete är viktigt för att förebygga konflikter och bygga mer jämställda, hållbara samhällen som klarar av att hantera konflikter fredligt. Insatser för att förebygga och minska katastrofrisken minskar sårbarhet för extremväder och humanitära konsekvenser av klimatförändringarna.

Internationellt bistånd handlar om olika metoder, arbetsområden, länder och människor med sinsemellan olika förutsättningar. Gemensamt för bra bistånd är bland annat detta:

- ✓ Lokal förankring.
- ✓ Fokus på resultat för människor i fattigdom och förtryck.
- ✓ Transparens.
- ✓ Samarbeten med aktörer som har vilja och förmåga att förändra på plats, exempelvis lokala myndigheter och civilsamhällesorganisationer
- ✓ Att det utgår från mottagarens behov och prioriteringar.

VANLIGA MYTER OM BISTÅNDET

I debatten hörs ofta svepande uttalanden om biståndet. Här är några vanliga påståenden och svaren på dem.

”BISTÅNDET ÄR INEFFEKTIVT OCH GER INGET RESULTAT”

Biståndsinsatser ger resultat. Det går att läsa många exempel på detta i Sidas årsredovisning, regeringens budgetproposition om biståndet, utvärderingar av svenskt bistånd eller verksamhetsberättelser från organisationer som är med och genomför Sveriges internationella bistånd.

Sverige har också fått toppbetyg i OECD:s granskning av biståndet. Även i oberoende jämförelser och rankningar av biståndsgivare hamnar Sverige högt. Många människorättsförsvarare och frihetskämpar som fått stöd av svenskt bistånd har uttryckt hur viktig den solidariteten varit för dem.

Betyder det att allt bistånd är effektivt eller ger resultat? Nej. Precis som i alla andra verksamheter i samhället funkar en del saker bra och andra mindre bra. I debatten om biståndet görs ofta generaliseringar om att biståndet som helhet är ineffektivt eller borde skäras ner, i stället för att diskutera nyanserat.

”BISTÅNDSPENGAR BETALAS UT UTAN VILLKOR ELLER KRAV”

Varje gång biståndspengar utbetalas eller vidareförmedlas åtföljs de av ett avtal, regelverk och en beredning som innebär en lång rad förberedande analyser, kontroller och beslut.

De flesta organisationer inom det internationella biståndet skulle snarare kunna visa på att mängden krav och villkor är stor och kräver mycket resurser att hantera.

Avsaknad av styrning är inte problemet inom det internationella biståndet. Däremot är det viktigt att diskutera vilka typer av styrning och kontroll som är ändamålsenliga. Styrningen behöver bidra till att svenska folket kan se resultatet av hur deras skattepengar investeras. Men styrningen behöver också ge utrymme för att tillräcklig tid och fokus läggs på att genomföra det arbete som leder till positiva resultat för människor i fattigdom och förtryck.

”BISTÅND FÖRSVINNAR I KORRUPTION”

Internationellt bistånd verkar i många länder där korruption är ett stort samhällsproblem. Korruption i ett samhälle gynnar eliten och slår hårt mot de mest fattiga och utsatta. Att förebygga och utreda korruption är en viktig del av arbetet som utförs inom biståndsorganisationer. Att korruptionsfall upptäcks och utreds är därför viktigt och bra. Däremot går det inte att uttala sig tvärsäkert om hur stor korruptionen är, eftersom den till sin natur är dold.

Korruption gör hela samhällen mer orättvisa och bidrar till ökad fattigdom och osäkerhet bland människor. Biståndet har en positiv effekt mot korruption, exempelvis genom stöd till lokala anti-korruptionsorganisationer och till bättre förvaltning i institutioner i olika länder. Svenska biståndsorganisationer ger lokala partnerorganisationer stöd att bygga upp sin administrativa förmåga, vilket också förbättrar deras möjligheter att nå resultat i sitt arbete.

Denna broschyr är framtagen av medlemmar i CONCORD Sverige. Vi är en plattform bestående av 81 organisationer som tillsammans granskar och påverkar den globala utvecklings- och biståndspolitikerna.

CONCORD
SVERIGE